

Forskningsplan: Etiken i praktiken

Pilotstudien Etiken i praktiken baseras på sex semi-strukturerade intervjuer med musik- och dansforskare med breda erfarenheter av etnografiska studier. Studiens syfte är att fördjupa kunskapen om hur musik- och dansforskare hanterar, påverkas av och relaterar till etiska frågor – både formella och informella – i sin forskarvardag. Detta görs utifrån följande frågeställningar:

- Vilka formella och informella etiska val och ställningstaganden har forskningspersonerna erfarit och hur har dessa påverkat deras forskning?
- Hur förhåller sig forskningspersonerna till olika roller på de fält som de utforskar och vilka etiska implikationer har dessa? Exempelvis relationen mellan forskarroll och deltagarroll.
- Vilka likheter och skillnader finns mellan att vara forskare i en svensk respektive norsk vetenskaplig kontext med avseende på etiska frågor i relation till etnografiska studier?

Utöver ovanstående, syftar studien också till att utvärdera om och i så fall hur det är relevant att i ett andra steg gå vidare med en bredare studie inom samma område och med liknande forskningsfrågor.

Studien knyter väl an till den betydelse som just forskningsetiska frågor har inom det musik- och dansetnologiska forskningsfälten. Här har frågor om rolltagande, relationen mellan forskare och forskningsfält, etiska frågor påverkan före, under och efter att etnografiska fältstudier genomförts etc. varit aktuella under en längre tid (se exempelvis Barz & Cooley (red.), 2008 och Pettan & Titon (red.), 2015). En viktig utgångspunkt för studien är att etik alltid är både situerad i och beroende av kulturell och social kontext (Pink 2015). Men också att relationen mellan forskaren och forskningsdeltagarna strävar efter/ska kännetecknas av ömsesidig respekt, konfidentialitet och samarbete/transparens. Detta medför i sin tur både metodologiska möjligheter och utmaningar i forskningen (Shelemey, 2013). Reflexivitet uppfattas idag därför som ett avgörande verktyg för att säkerställa etisk forskningspraktik (Barz & Cheng (red.) 2019) och att genom hela forskningsprocessen beakta/ta hänsyn till den möjliga påverkan forskningen kan ha för forskningsdeltagarnas liv (för vems bästa genomförs den, individen, kollektivet, naturen, kulturen?). Här praktiserar vi en ”lyssnandets praktik” (jfr. Stock & Diamond (red.), 2022) som etiskt ramverk för att balansera mellan närhet och distans i det analytiska arbetet och samtidigt ta hänsyn till kulturella olikheter och värderingar i sökandet efter gemensam förståelse.

Vid sidan av formaliserat beteende och etiska formella procedurer har de informella aspekterna av etiska ställningstaganden i praktiken tilldelats större uppmärksamhet under de senaste åren. Globaliseringens utmaningar ställer nya krav på forskaren och man talar om en ny ”ethical turn” i relation till konflikter, migration och frågor om demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter (Stock & Diamond (red.), 2023.)

Projektet är indelat i tre faser: Fas 1 intervjuer, fas 2 transkriptioner, analys- och bearbetningsarbete och fas 3 med slutrapport i form av en vetenskaplig artikel. Det är baserat på sex semi-strukturerade intervjuer med erfarna forskare inom musik- och dansområdet; tre med Sverige och tre med Norge som huvudsaklig akademisk hemvist. Forskningspersonerna är utvalda genom ett riktat urval. I intervjuerna kommer särskilt frågor som rör forskarens erfarenheter av och reflektioner runt etik i relation till deras etnografiska studier inom dans- och musikområdet att diskuteras. Både etiska val knutna till formella etiska ramverk och etiska val utöver detta kommer att behandlas. Frågor kommer också att ställas rörande etiska val i olika delar av forskningsprocessen samt relationen mellan forskarens arbete och respektive lands system för etikgranskning.

Särskild vikt kommer läggas på informanternas olika roller i områden där de både är deltagare (exempelvis som musiker, dansare eller pedagog) och intar en forskarposition. Intervjuerna kompletteras med ett autoetnografiskt inslag, då de båda forskarna i projektet själva har också har efterenheter av etik och etnografiska studier, främst inom musikområdet. Dessa kommer ha samma inriktning som intervjuerna med forskningspersonerna. Intervjuerna transkriberas och därefter tematiseras utifrån projektets syfte och frågeställningar.

Pilotprojektet bidrar till forskningsfältet framför allt genom sitt fokus på både formella och informella etiska överväganden i musik- och dansetnografiska studier. Därtill innebär projektet en uppdaterad insyn i vilka etiska frågor som är aktuella just nu, om och i så fall hur dessa har påverkats efter införandet av GDPR samt likheter och skillnader mellan att vara verksam med Sverige respektive Norge som huvudsaklig vetenskaplig hemvist.

Referenser:

Barz, Gregory & Timothy. J. Cooley, red. (2008), *Shadows in the Field: New Perspectives for Fieldwork in Ethnomusicology*, 2:a uppl., New York: Oxford University Press.

Barz, Gregory & William Cheng red. (2019), *Queering the field: Sounding Out Ethnomusicology*, New York: Oxford University Press.

Pettan, Svanibor & Jeff Todd Titon, red. (2015), *The Oxford Handbook of Applied Ethnomusicology*, New York: Oxford University Press.

Pink, Sara (2015), *Doing Sensory Ethnography*, 2:a uppl., London: Sage.

Shelemay, K. Kaufman (2013), The Ethics of Ethnomusicology in a Cosmopolitan Age, i: Philip V. Bohlman (red.) *The Cambridge History of World Music*, Cambridge: Cambridge University Press, s. 786–806.

Stock, Jonathan P. J. & and Beverly Diamond red. (2022), *The Routledge Companion to Ethics and Research in Ethnomusicology*, New York: Routledge.